

ОЦІНКА СТРУКТУРИ ЛОМБАРДІВ В ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ

УДК 336.73

Тороєва В. О.

Юдченко Б. О.

студенти 4 курсу групи 6.02.25.14.01
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті проаналізовано сучасні тенденції функціонування ломбардних установ в Україні. Проведено кластерний аналіз для групування ломбардів за розміром власного капіталу, величиною дебіторської заборгованості та розміром отриманого фінансового результату, виявлення відповідної структури в них, а також їх характеристики. Визначені напрями оптимізації діяльності ломбардів Харківського регіону України.

Аннотация. В статье проанализированы современные тенденции функционирования ломбардных учреждений в Украине. Проведено кластерный анализ для группам ломбардов по размеру собственного капитала, величине дебиторской задолженности и размером полученный финансовый результат, выявления соответствующей структуры в них, а также их характеристики. Определены направления оптимизации деятельности ломбардов Харьковского региона Украины.

Abstract. The article is analyzed modern Trends in the Functioning of Lombard Institutions in Ukraine. Cluster analysis is conducted for groupings of pawnshops according to the size of their own Capital, the size of the receivables and the size of the received financial result, the identification of the corresponding structure in them, as well as their characteristics. The ways of optimization of activity of pawnshops of Kharkiv region of Ukraine are given.

Ключові слова: ломбарди, небанківські фінансові установи, кластерний аналіз, метод К-середніх, кластери, оптимізація діяльності

Ключевые слова: ломбарды, небанковские финансовые учреждения, кластерный анализ, метод К-средних, кластеры, оптимизация деятельности

Key words: pawnshops, non-banking financial institutions, cluster analysis, K-medium method, clusters, optimization of activities

Фінансова криза суттєво похитнула позиції банків та інших кредитних установ. Дана ситуація сприяла стрімкому розвитку сектору небанківського кредитування в Україні, що зумовлено потребою праці з швидкими та ризиковими рішеннями. В даних умовах ломбарди як небанківські фінансові установи намагаються конкурувати за обсягами операцій з банками чи кредитними спілками. На ринку фінансових послуг ломбарди є доволі помітними кредитними посередниками з надання споживчого кредитування. Так, ломбардні установи задовольняють потреби населення в коштах без складної процедури оформлення кредиту, що в свою чергу підтримує рівень життя населення, зменшує соціальну напругу в країні та забезпечує підвищення платоспроможного попиту на товари та послуги в цілому. Тому, дана тема вимагає більш глибокого дослідження тенденцій сучасного розвитку ломбардів в Україні.

Питання розвитку ломбардів як небанківської фінансової установи вивчали такі вчені-економісти, як Андрійченко Ж. О. [1], Внукова Н. М. [2], Гонта О. І. [3], Остапенко В. М. [4] та багато інших науковців.

Мета роботи полягає в аналізі сучасних тенденцій розвитку ломбардів як суб'єктів фінансового ринку та виявлення чинників, що визначають динаміку обсягів наданих ними кредитів під заставу.

Відповідно до ч. 1 п. 1 ст. 1 Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» і п. 1.2 Положення «Про порядок надання фінансових послуг ломбардами», ломбард – це фінансова установа, виключним видом діяльності якої є надання на власний ризик фінансових кредитів фізичним особам за рахунок власних або залучених коштів, під заставу майна на визначений строк і під процент та надання супутніх послуг ломбарду [5].

У зв'язку з цим, доцільним є аналіз динаміки обсягу наданих фінансових кредитів і тенденцію зміни середньозваженої річної процентної ставки за кредитами, що наведена на рис. 1 [6, 7].

Відповідно до даних дослідження, що представлені на рис. 1, розмір кредитів, майже відповідає обсягу погашених кредитів, що може свідчити про досить високу обіговість коштів ломбардів, яке пов'язано з незначним терміном надання таких кредитів, який, в свою чергу, пояснюється досить високою річною процентною ставкою за ними.

Найбільший вплив на діяльність ломбарду мають такі основні показники, як загальний обсяг ліквідних активів, власний капітал, дебіторська заборгованість і фінансовий результат.

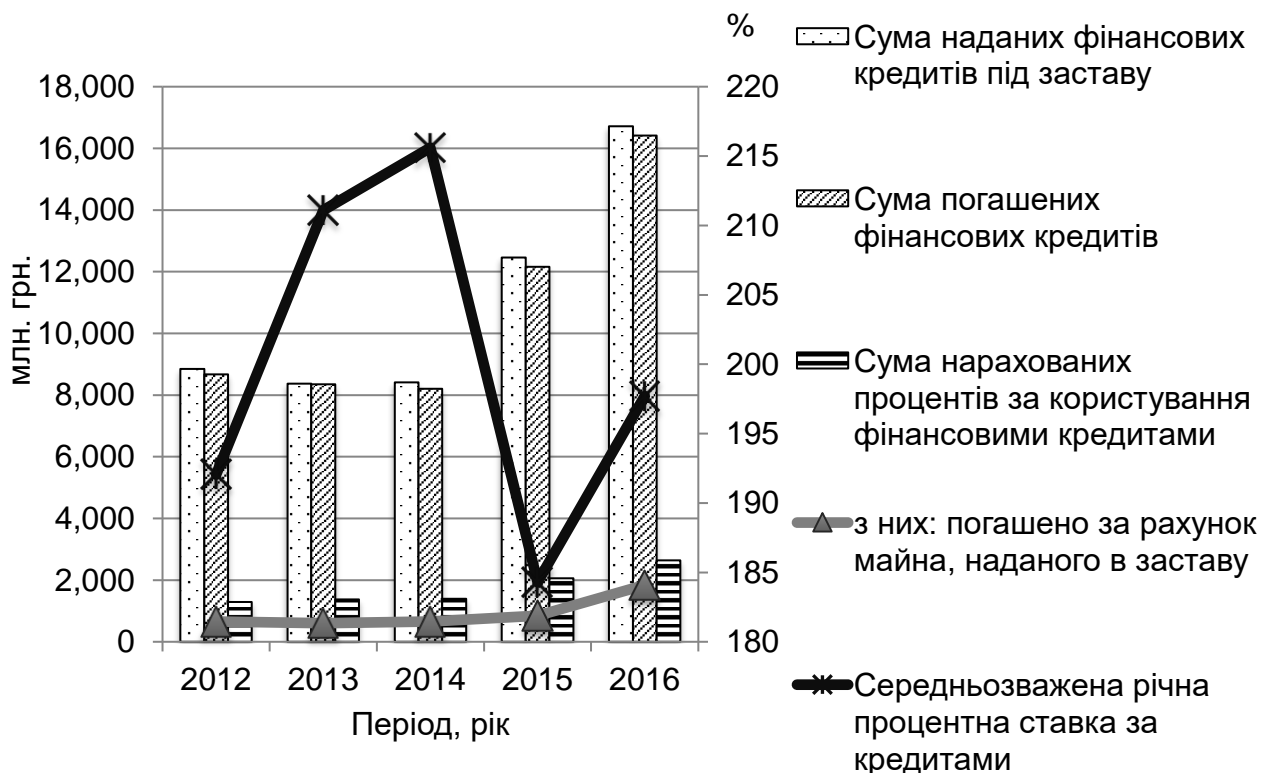

Рис. 1. Динаміка фінансових кредитів ломбардних установ України за 2012-2016 рр.

Дієвими інструментами кількісного дослідження фінансово-економічних процесів є методи багатовимірного аналізу, що описуються значною кількістю ознак. Серед таких методів можна виділити кластерний аналіз, який детально відображає риси багатовимірного аналізу в класифікації. Вихідними даними для дослідження фінансової діяльності ломбардів обрано фінансову звітність про розмір власного капіталу, величину дебіторської заборгованості та розмір отриманого фінансового результату за 2016 рік, за такими ломбардами, як Дарс, Надія, Капітал, ХМЛ, П'ять, ТрасТ, Базіс, «585», Партнер і Україна [8].

Характеристика показників власного капіталу, дебіторської заборгованості та фінансового результату відповідно до кожного з кластерів представлено в табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл ломбардів в Харківському регіоні

Кластер	Представники	Фінансовий результат, тис. грн.	Власний капітал, тис. грн.	Дебіторська заборгованість, тис. грн.
1	Партнер Україна	> 100	> 300	> 400
2	ХМЛ ТрасТ Базіс Кит груп «585»	50 – 100	100 – 300	200 – 400
3	Дарс Надія Капітал	0 – 50	0 – 100	0 – 200

За розрахунками об'єднання ломбардів у кластери ближче за всіх один до одного за заданими показниками ломбарди «ТрасТ», «585» і «ХМЛ», їхня близькість характеризується найменшою відстанню об'єднання серед усіх ломбардів. Найбільш розрізнені й далекі один від одного за заданими показниками ломбарди «Україна» і «585» про це свідчить найбільша Евклідова відстань, а також те, що ці фінансові установи об'єднані на останньому кроці, коли критерії об'єднання найменш жорсткі.

Таким чином, відповідно до табл. 1 можна зробити такі висновки, що ломбарди Кластера 1 значно відрізняються від ломбардів Кластерів 2 і 3 за величиною власного капіталу й дебіторської заборгованості. Так, середня величина фінансового результату за ломбардами кластера 1 є вищою, ніж власний капітал, дебіторська заборгованість й фінансовий результат в інших кластерах ломбардів.

До Кластера 2 належать ломбарди, у яких величина власного капіталу, дебіторської заборгованості та фінансового результату значно вища, ніж у ломбардів з Кластера 3, але є менш конкурентоспроможними по відношенню до ломбардів з Кластера 1.

До Кластера 3 належать ломбарди з найнижчою величиною власного капіталу й дебіторської заборгованості, а також з найнижчим рівнем фінансового результату серед усіх Кластерів.

Проаналізувавши діяльність представників даних небанківських фінансових установ в Харківському регіоні, слід відмітити, що їм необхідно нарощувати дебіторську заборгованість, внаслідок чого ломбарди зможуть збільшити й свій фінансовий результат. Також ломбардам необхідно збільшувати їх власний капітал, щоб вони змогли відповідати за своїми зобов'язаннями та мати можливість покрити непередбачувані збитки. Спираючись на дані результати проведеного дослідження, рекомендації щодо оптимізації діяльності ломбардів наведені на рис. 2 [2, 3, 4].

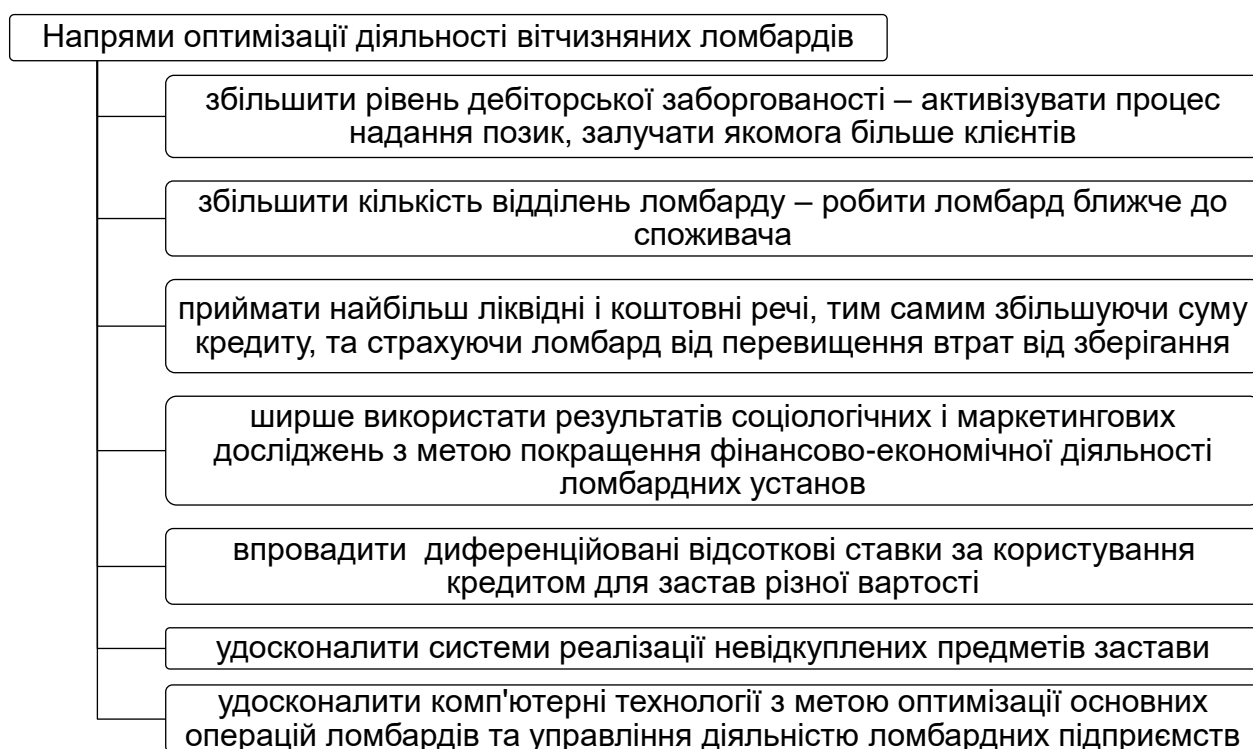

Рис. 2. Напрями оптимізації діяльності вітчизняних ломбардних установ

Внаслідок реалізації таких напрямів вдосконалення функціонування ломбардів зможуть допомогти їм значно збільшити свій фінансовий результат і оптимізувати вкладені кошти в цей бізнес. Підсумовуючи все вищезазначене, можна відзначити те, що розвиток, а також належне функціонування таких фінансових установ як ломбарди, зможе підвищити стабільність фінансової системи України, зокрема Харківського регіону.

Література

1. Андрійченко Ж. О. Проблеми розвитку венчурного капіталу в Україні / Ж.О. Андрійченко, О. С. Шараметов // Молодий вчений. – 2015. – № 2. – С. 898-901.
2. Внукова Н. М. Фінансові аспекти ломбардної діяльності: монографія / Н. М. Внукова. – Харків : ТО Ексклюзив, 2013. – 150 с.
3. Гонта О. І. Стан та перспективи розвитку ломбардів в Україні [Електронний ресурс] / О. І. Гонта, М. В. Дубина, Т. О. Романенко. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vcndtu/2011_0/34.htm
4. Остапенко В. М. Визначення факторів впливу на процес управління дебіторською заборгованістю підприємства / В. М. Остапенко // Фінансовий простір. – 2017. – № 1. – С. 91–95.
5. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12 липня 2001 р. № 2664–III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>
6. Офіційний сайт Національного рейтингового агентства «Рюрік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://rurik.com.ua/>
7. Річні звіти Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, за 2012–2016 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/richni-zviti-nackomfinposlug.html>
8. Україна фінансова. Річна звітність ломбардів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ufin.com.ua/zvitnist/lombard/lombard.htm>

Автори статті:

В. О. Тороева
Б. О. Юдченко

Науковий керівник:

к. е. н., викладач

В. М. Остапенко

Завідувач кафедри управління фінансовими послугами

д. е. н., професор

Н. М. Внукова